

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prašernova ulica št. 4

Likvidacija narodno-prosvetnega dela na Hrvatskem

Včeraj ste šli skozi naše časopise dve vesti, ki jih je morda le malokdo med nami precenil po njih globlji vsebini in dalekosežnosti. Prva je sporočala, da se je v nedeljo, dne 8. t. m. vršila v Zagrebu glavna letna skupščina centralnega Udruženja hrvatskih prosvetnih društev, Prosvjetnega Saveza. Na skupščini je podal glavni tajnik Saveza nerazveseljeno poročilo, da delo Saveza v letu 1929. ne more zadovoljiti. Dogovorjeno je bilo s hrvatskim seljačkim prosvetnim udruženjem, Seljačko Slogo, da bi slednja organizirala podeželska predavanja, Prosvjetni Savez bi dal na razpolago predavanja, odnosno predavatelje, finansirale bi pa to delo oblastne samouprave. Iz vsega pa ni bilo v celem letu ničesar. Ker odbor ne vidi nobenih izglede, da bi bilo v bodočem letu boljše, je podal ostavko in predlagal, naj se izvoli likvidacijski odbor, ki naj najkasneje do junija 1930 skliče izredno glavno skupščino. Takrat se naj ali Savez obnovi ali pa razpusti.

Istega dne, 8. t. m., pa je imel svojo sejo tudi upravni odbor druge prosvetne organizacije, Seljačke Sloge, v kateri je bilo včlanjenih na stotine kmetskih izobraževalnih, pevskih in tamburaških društev. Tudi v tej organizaciji je odbor po daljši razpravi prišel do zaključka, da je delovanje po deželi postalo nemogoče in je sklenil predlagati likvidacijo. Dne 16. II. 1930 se bo vršila glavna skupščina Seljačke Sloge, ki naj o predlogu definitivno sklepa.

Nedvomno, dva presenetljiva, simptomatična sklepa. Dve veliki prosvetni centrali med hrvatskim narodom pred likvidacijo, v razsulu. To ni samo običajen pojav razpada kakšnega društva, kakršnih najdemo tu in tam, ne, ampak tu segajo korenine globlje. Ako so bila poročila obeh tajnikov, na podlagi kojih so v obeh organizacijah prišli do skoro enakega sklepa za likvidacijo, v svojem bistvu točna, če je torej res, da je vsled nezanimanja postalo prosvetno delo v hrvatskem delu naroda nemogoče, iluzorno, kaže to na težko bolezen, na težko duševno krizo v hrvatski inteligenci. Zakaj, kdo drugi je poklican, prosvetno delo med narodom voditi in vršiti, nego inteligenca? Ali naj pričakujemo ali zahtevamo od priproste seljake ali delavca, da bo vse to delo organiziral sam, brez sodelovanja razumnih ljudi, ki ima dolžnost, da iz svojih zakladov znanja daje svojemu narodu, da ga dviga k luči spoznavanja?

Ali pa moramo v razmišljanju in iskanju vzrokov za krizo prosvetnega dela med Hrvati še globlje. Ves hrvatski narod je tekom zadnjega leta živel v težki dilemi. Skozi leta in leta igrača političnih demagogov, brez

Vprašanje Sokolskih in Orlovskih domov

SKLEP LJUBLJANSKE IN GORENJSKE SOKOLSKÉ ŽUPE, DA NAJ PRIPADE TUDI VSA MATERIJALNA IMOVINA NOVEMU SOKOLU.

LJUBLJANA, 11. decembra. Vse zanimanje slovenske javnosti je osredotočeno sedaj na vprašanje, kaj bo s Sokolskimi in Orlovskimi domovi. Dočim sta se ljubljanska in gorenjska sokolska župa že izrekli za to, da naj dosedanjí Jugoslovanski Sokol vstopi v Sokola kraljevine Jugoslavije ne samo s svojimi fizičnimi in moralnimi silami, ampak tudi z vsem svojim gmotnim premoženjem, pa Orel dose-

daj v tem oziru še ni zavzel jasnega stališča.

V dobro poučenih krogih se zatrjuje, da so Orlovski domovi že svoječasno, ko se je pričelo govoriti o možnosti razpusta dosedanjih telovadnih organizacij, prešli deloma v last župnikov deloma cerkve. Kar pa se tiče ljubljanskega stadiona, pa se govori, da je stadion pred nekaj dnevi kupil ljubljanski škof dr. Jeglič, vendar pa je ta verzija zelo dvomljiva.

Mironescu v Pragi

PRAGA, 11. decembra. Včeraj je prispel semkaj rumunski zunanji minister dr. Mironescu, da se sporazume s češkoslovaško vlado glede enotnega stališča držav Male antante napram problemu vzhodnih reparacij. Mala antanta bo podala tozadevno skupno izjavo, v kateri bo izražena skupnost interesov Male antante. Kar se tiče madžarskih reparacijskih plačil pa bodo države Male antante izjavile, da toliko časa ne podpišejo Youngovega načrta, dokler ne bo rešeno madžarsko reparacijsko vprašanje. Češkoslovaška in Rumunska zahtevata v zvezi s tem rešitev vseh finančno-političnih spornih vprašanj, izvirajočih iz trianonske mirovne pogodbe.

Ponočni boji v Sofiji

SOFIJA, 11. decembra. Med dvema skupinama, obstoječima iz 8 oz. 3 moč, je prišlo ponoči v neki stranski ulici do revolverse bitke. Na bojišču sta obležala dva mrtveca, katerih identitete še ni mogoče ugotoviti. Ustreljen je bil tudi lastnik male ponočne kavarne, ki je hotel posredovati. Splošno prevladuje prepričanje, da je tudi ta krvavi dogodek posledica notranjih sporov v organizaciji macedonskih revolucionarjev.

Zanimiva obravnava v Beogradu

BEOGRAD, 11. decembra. Danes se je vršila pred tukajšnjim sodiščem zanimiva obravnava, na kateri sta se morala zagovarjati voj. zdravnik Rikard Jug in Mihajlo Adrijanov. Oba sta bila obtožena, da sta dne 20. maja 1928 vsled malomarnosti povzročila smrt vojaka Antona Pernega, ki sta ga dala v svrhu ugotovitve, ali je res gluhonem, elektrizi-

rali. Jug je poveril izvedbo tega poizkusa Adrijanovu. Ko je ta spustil v Pernega električni tok, se je Perneg nenadoma dvignil in dal zdravniku znamenje, da naj ustavi tok. Zdravnik mu je stavil nato še nekaj vprašanj, nakar se je zgrudil Perneg mrtev na tla. Vsi poizkusi, da bi ga obudil k življenju, so ostali zaman. Sodišče se je na podlagi razprave prepričalo o nedolžnosti obeh zdravnikov na smrti Pernega in je oba oprostilo.

Ljubljanska Glasbena Matica v Švici

LJUBLJANA, 11. decembra. Na povratku z naravnost nepričakovano sijajno uspele koncertne turnee po Franciji, je priredila ljubljanska Glasbena Matica včeraj v reformacijski dvorani v Ženevi pred številnim mednarodnim občinstvom koncert. Pevci so bili po vsaki točki viharo aklamirani in so morali dodati več pesmi. Iz Ženeve odpotuje Matica še v Curih, nato pa se vrne naravnost domov in prispe v Ljubljano jutri, v četrtek.

Visoko odlikovanje gospe Curie

PARIZ, 11. decembra. Slavna kemičarka, gospa Curie, je bila odlikovana z redom častne legije II. razreda in s tem prva ženska, ki je dobila tako visoko francosko odlikovanje.

TEŽKA ŽELEZNIŠKA NESREČA.

BRUSELJ, 11. decembra. Na kolodvoru v Namurju se je pripetila usodna železniška katastrofa. Lokalni vlak, ki je prihajal iz Bruslja, je tik pred postajo iztiril in se popolnoma razbil. Izpod razvalin so potegnili 6 mrtvih in nad 50 težko ranjenih. Mrtvi in ranjenci so večinoma iz Bruslja. Vzrok nesreče še ni ugotovljen.

atmosferi nezaupanja in iskanja novih vidikov, ni bilo ne volje ne smisla in ne možnosti za širše zasnovano in smotreno narodnoprosvetno delo.

Danes, ko se povrača tudi v hrvatske kraje duh trezne stvarnosti in razboritosti, smo prepričani, da se bodo otvorile nove možnosti za široko delo na prosvetnem polju. Zato tudi ne dvomimo, da sklepi o likvidaciji prosvetnih central od glavnih skupščin ne bodo v tej obliki potrjeni, ampak kvečjemu tako, da se bo iz obeh dosedanjih central izčimila samo ena velika in močna prosvetna organizacija za vse hrvatske kraje.

Aretacija bivšega poslanca Josipa Predavca.

Na povelje kraljevskega sodnega stola v Zagrebu je policija aretirala včeraj bivšega poslanca in predsednika bivšega zagrebškega oblastnega odbora, Josipa Predavca, ter ga odvedla v zapore kraljevskega sodnega stola v Zagrebu. Dogodek je vzbudil veliko senzacijo, čeprav ni došel nepričakovano. Aretacija je v zvezi s polomom radičevske Seljačke glavne zadruge in je Predavec osumljen zločina prevare. —

Kaj je Eliza, hči s Kavkaza.

Do danes edini originalni film iz kavkaškega življenja, v katerem nastopajo pravi domači Kavkazijci v vseh vlogah. Elizo glumi pristna hči slavne Georgije, lepota, kakoršno rodi samo ta zemlja, po vsem svetu znana po lepih ženah. Eliza je zgodovinska slika, ki prikaže tragično usodo Kavkazijcev v l. 1860. Krva-ve borbe Čečencev za rodno grudo. Pe-klenske spletke kozakaških vojvod. Krik si-rotinjske kletve. Nežna idilična ljubav mohamedanke do kristjana. Eliza žrtvuje ljubav, ker pripada svojemu plemenu. Povest ljubavi iz krških planin Kavkaških, kjer reka Terek šumi pesem o vinu, bojih in ljubezni. Ta edini ruski kulturni film predvaja ZKD v Grajskem kinu. — Opozarjamo nani, ker ne boste imeli kmalu prilike, videti film take umetniške vrednosti. —

Igralci državne razredne loterije

se opozarjajo, da so srečke za novo 19. kolo ravnokar prispale. Zrebanje I. razreda se bo vršilo 16. januarja 1930. Dobite jih v upravi »Jutra« in »Večernika« v Mariboru. Hitite, dokler traja zaloga! —

Kuhanje s plinom.

V ponedeljek se je vršilo v mestni plinarni drugo predavanje o izredni praktičnosti kuhanja s plinom, ki je vrh tega še cenejše. Gospodinjje so došle v zelo lepem številu in pokazale veliko zanimanje za predavanje. Pripravilo se je poldrugi kilogram pljučne pečenke na angleški način brez masti, dalje 2 in pol kilograma goveje juhe, dušen riž, jabolčni kompot in mastneno kito, za kar se je porabilo 1150 l plina (približno za 3.45 Din). Mestna plinarna je razstavila pri tej priliki tudi razne štedilnike, kuhalnike in pečl. Na splošno željo se bo vršilo prihodnji ponedeljek še eno predavanje in se bo tedaj peklo samo pečivo.

Doživljaj dveh trgovskih potnikov v Mariboru.

Trgovska potnika Ivan Djanović in Vojta Krstić sta se pripeljala včeraj po po-
slih iz Beograda v naše mesto. V Ve-
trinjski ulici, kjer sta iskala prenočišče,
sta srečala brezposelnega monterja To-
neta Zupana, ki se je skregal s treznostjo
in pričel oba tujca kar na lepem izzivati,
končno pa se je še zakadil v Krstića, ga
zgrabil okrog pasu in treščil dvakrat na
tla, da je dobil poškodbe na desni roki
in obrazu. Da pa tudi Djanović ne bi bil
prikrajan, je s svojo dlanjo parkrat pre-
meril še njegov obraz. Kmalu potem, ko
je Tone dokazal svoje atletske sposobno-
sti, pa je prišel stražnik. Čim pa je Tone
zagledal oko postave, mu je takoj upadel
ves pogum in je mlo prosil za usmiljenje,
češ da je alkohol še mnogo močnejši od
njega. Poskušati je hotel sicer kasneje
svoje moči tudi na stražnikom, a je slabo
naletel. Hočeš nočeš je moral čez noč v
lunjo, ko se je zbudil, pa je opazil, da je
pri pijančevanju prišel še ob svoj povr-
šnik, prstan in ves denar. —

K posmrtnici dveh vzornih učiteljev — vzgojiteljev

MANOM POK. JOSIPA LASBACHERJA IN IVANA KRAJNIKA.

Minnuli teden so izročili materi zemlji v staroznanih narodnih Rušah truplo pokojnega nadučitelja Josipa Lasbacherja. Ravno teden dni prej pa so pokopali na mestnem pokopališču v Pobrežju šolskega upravitelja v p. Ivana Krajnika. Njuna smrt je bila v listih kratko objavljena. Ko smo pa ju zagrebli, smo kratkoma ušli, da si sta po svojem delu in trpljenju zaslužila oba, da njun spomin ne izgine med nami, ampak ostane lep in svetel sedanji generaciji, pa tudi poznejšim rodovom.

Oba pokojnika sta bili zanimivi osebnosti in sta daleko prekašala vsakdanjo povprečnost bodisi v značaju, bodisi v delu za šolo in ljudstvo. S tem sta si postavila sama najlepši spomenik, ne samo v srcih mladine, ampak tudi med prebivalci, kjer sta delovala, da ne omenjam njihovih stanovskih tovarišev, katerim nista bila le iskrena prijatelja, ampak tudi vzornika v šolskem in zunanjem delu.

Pokojni Lasbacher je prišel v Ruše pred štiridesetimi leti potem, ko je služboval v samotnih in zapuščenih hribovskih vasi pri Sv. Lovrencu nad Prešnom ter v Črešnjicah pri Slov. Bistrici. Med nacionalno prebujenimi, gmotno dobro študiranimi in ponosnimi Rušami je imela učiteljska četvorica Lasbacher-Lesjak - Senkovič - Stane kaj hvaležno polje za uspešno udejstvovanje v šoli in zunaj nje. Sadovi njihovih vsestranskega in dolgoletnega vzajemnega delovanja niso mogli izostati. Ruše so zaslovene širrom naše domovine po svoji nacionalni zavednosti, ki je bila tudi v onih časih, ko je bila narodna zavednost Slovencev velik greh, neomajna in trdna kakor je neomajno in trdna njihovo Pohorje. Rušam in Rušanom narodni sovražnik ni mogel do živga, pa čeprav je imel vsa mogoča sredstva na razpolago. Dasi jih je vojna furija odgnala v verige uklenjene med zasmevanjem opljuvane v Gradec, vendar so se vrnili po mukah in trpljenju neuklonjeni, neupognjeni in upravičeno ponosni zopet v svoje ljubljene Ruše. In Lasbacher je županoval naprej, delal s svojimi tovariši in drugimi veljaki za prihod svobode.

In ko je ta mož zatisnil oči po tolikem delu, po trpkih izkušnjah in trpljenju zlasti v zadnjih letih, se je zgrnila množica ljudstva, stanovskih tovarišev in zastopnikov cele Dravske doline ob njegovem

odprtem grobu. Zato niso bile prazne besede, katere je govoril pred hišo žalosti pokojnemu častnemu občanu in svojemu predniku župan Gorišek v slovo. Tudi govor njegovega dolgoletnega sodelavca nadzornika Senkoviča in drugih dveh stanovskih tovarišev ni bila gola formalnost. Zakaj pokojni Lasbacher je bil povsod in vedno cel mož.

Če je bilo na zunaj Lasbacherjevo življenje in delovanje mirno in brez pretresljajev, je bilo življenje pokojnega Krajnika tem bolj burno. Rojen v Solkanu, je študiral gimnazijo v solnični Gorici, učiteljske pa v Kopru in Gorici. Vsled izredne nadarjenosti in pridnosti je napravil že v prvih letih izpit za meščanske šole. Rabil ga žal ni nikoli. Zakaj v tistih letih so imeli pri oblasti zaslonbo in upoštevane ljudje prožnih hrbtenic. Krajnik je bil pa mož, ki je hotel vedno stati vzravnano na lastnih nogah in misliti z lastnimi možgani. Zato je menjal po raznih hribovskih vasicah prav pogosto službe, dokler se ni za dalj časa ustabil v divnem Kobaridu, kjer je bil zelo priljubljen.

Tekom dolgih 20 let ni imel nič manj nego devet različnih službenih mest. — Nesrečen slučaj ga je prisilil, da je zapustil solčno Gorisko ter je prišel ob zatonu minulega stoletja na zeleno Štajersko. Tu je služboval na samih težkih postojankah: Sv. Jošt na Kozjaku, Blanca, Sv. Ema, Kozje in po prevratu do svoje upokojitve v Breznem ob naši severni meji. Potem se je naselil v Mariboru.

Pokojni Krajnik je bil silno rahločutne naravi. Vsaka krivica, vsak udarec življenjske usode — in teh je bilo več kot preveč na njegovem križevem potu — ga je neizrečeno bolel. Ne samo tedne in mesece, ampak leta in leta je nosil svojo bol zaprto v srcu. Kljub temu pa ni klonil nikdar in pred nikomur. Živel je svojemu poklicu dan in noč. Posebno se je rad bavil s kartografijo, v kateri je bil pravi veščak. Še kot upokojenec je dovršil nekaj tednov pred svojo smrtjo stenski zemljevid marenberskega okraja. Zelo rad je bil v družbi svojih tovarišev, ki so ga umeli in cenili radi njegovega značaja in trpljenja. Marenbersko društvo ga je izvolilo svojim častnim članom.

Oba zaslužna pokojnika ostaneta pri vseh, ki so ju poznali, v trajnem spominu.

Mariborski in dnevni drobiž

Kaj se godi v Derwuschkovi tovarni v Lajtersbergu?

Pretekle dni je nastala v opekarni Fran Derwuschka v Lajtersbergu pri Mariboru zopet rabuka, ker je tovarnar naenkrat znižal delavcem mezdo in to proti določilom kolektivne pogodbe, ki jo je delavstvo sklenilo z njim meseca majnika za eno leto. Vse je mislilo, da je spor s tem poravnal, ker je tovarnar Derwuschek vsled intervencije srezkega poglavarja obljubil, da sprejme delavce zopet na delo in jih plača po veljavni tarifi.

Dejansko pa se spor ni poravnal, ampak se je zadnjo soboto še tako poostрил, da so delavke zopet prišle k zastopniku Delavske zbornice in ga prosile pomoči, ker jih je tovarnar Derwuschek vrgel iz službe.

Za celo leto se je namreč delavstvo s tovarnarjem Derwuschkom borilo za plačilo 50% dodatka za nadure v smislu zakona o zaščiti delavcev. Spor je prišel celo pred ministra socialne politike, ki je že meseca julija odločil, da velja za Derwuschkov obrat le šurni redni delavnik in da mora vsled tega plačati delavcem za nadure preko tega časa zakoniti 50% pribitek. Za izplačilo so ponovno intervenirali delavski zaupniki, Delavska zbornica in Inspekcija dela, pa vse zaman. Končno so delavcem tudi pri Inspekciji dela nasvetovali, naj se obrnejo na sodišče, in tako je te dni vložilo okrog 20 delavcev pri mariborskem okr. sodišču proti Derwuschku tožbe za izplačilo 50% dodatka za nadure. Tovarnar Derwuschek je nato v odgovor v soboto tožiteljem odpovedal službo in naturalno stanovanje, ostalim delavcem, ki so tožili, pa javil brez odpovedi, da za nje nima več dela.

Na ta način je vrgel tovarnar Derwuschek na cesto ljudi, ki so že leta in leta pri njem v službi in so delali od 4. ure zjutraj pa tudi do polnoči s povprečno mezdo po 2—3 Din na uro, ljudi, ki so delali na dan tudi po 17, celo po 18 ur, ne da bi dobili le za eno uro plačan 50% dodatek. Kam naj gredo sedaj na zimo?

Znano je, da je v Mariboru in okolici vsa industrija, ki je zelo močna, v nemških rokah, večinoma celo inozemskih. Tudi tovarnar Derwuschek je doma iz Gradca. Svoje nemštvo je tudi pri teh odpovedih dokumentiral s tem, da je poslal odpovedi tem slovenskim delavcem v nemškem jeziku, čeprav njegovo pisarniško osebje prav dobro obvlada slovenski jezik. Upamo, da bodo oblasti ukrenile vse korake v zaščito domačega delavstva pred nemškim kapitalom.

Iz Slovenjgradca

Tik postajališča se nahaja restavracija, pred njo divji kostanji, pod njimi mize, in pri oni teh miz sedi mladenič pri četrtinki vina. Ko zagleda orožnika, ki ništa imela z njim nobenih slabih namenov, se spusti v tek. Osupla jo udereta za njim, ga ustavita in pobarata. Razkrinkal se jima je kot že davno iskani ljubitelj koles.

Da pa ne boste mislili, da imate samo v Mariboru take amaterje, Vas moram zagotoviti, da jih imamo mi razmeroma več. Izmed mnogih slučajev še ta-le:

Joža R. se je pred par dnevi skesano izpovedal. Fant je še mlad, a izborn kolesar. Dober kolesar in dobro kolo sta dva različna pojma. Dober kolesar naj bi imel tudi dobro kolo, kar pa je združeno s težavami, posebno pri takih fanjih, ki zaslužijo dnevno komaj par kovačev. V tem slučaju si je treba kolo »izposoditi«, prepleškati — radi estetike — in poizkusiti. Če ugaja, se ga obdrži, če ne, se podari kakemu dobremu prijatelju proti primerni nagradi. Tako tudi naš Joža. Prepleskanje nekaj stane. Tudi v tem oziru je gnala radovednost naše orožnike, da so ga pobarali, kajti večkrat je lažje »najti« kolo kot barvo, ker so naši trgovci zakrknjeni in dobro za-

klepajo tako ropotijo. Fant se oda: za ta predmet si je denar »izposodil«. Napotili so ga v hotel »Januška«, da se malo odpočije.

Blizu tovarne meril se nahaja Trejakova žaga. Pri tej žagi stare in votla hruska. Dati mora prostora mladi. Ko jo podero, se vsuje iz nje vse polno merial. Katera sraka jih je v tisto duplo nanosila?

Sokolski dom ni še dogotovljen, imeli smo pa vendar že nekaj veselice. Pri zadnji mi je še najbolj ugajal pevski zbor, ne toliko radi lepega petja, ampak radi dejstva, da sodelujejo skoro vsi sloji: od rokodelskega pomočnika pa tja gori do gospoda z fakultetsko izobrazbo. Prav tako! — Mislimo, da bo dvorana za naše razmere dovolj prostorna. Zdaj smo prepričani, da je premajhna. K o bodo postranski prostori v redu, se v dvorani ne bo več pilo, jedlo in pušilo.

Iz prosvetne uprave.

G. Rudolf Wagner, šef odseka za osnovno šolstvo v prosvetnem ministrstvu v Beogradu, je premeščen k prosvetnemu oddelku banske uprave dravske banovine kot šef odseka za meščanske šole.

Poceni meso.

Jutri, v četrtek, dne 12. t. m., od 8. dop. naprej, bo v utici na sejmišču na prodaj 200 kg svinjskega mesa in slanina po 14 Din kilogram. Prodaja samo na konsumente, največ po 2 kg na osebo.

Uradne ure pri sodiščih v Mariboru.

Počenši s 15. decembrom se uvedejo pri okrožnem in okrajnem sodišču v Mariboru naslednje uradne ure: Ob vseh delavskih izjemah sobote od 8. do 12.30 in 15.30 do 18. ure; ob sobotah od 8. do 14. ure; ob nedeljah in praznikih delajo samo dežurni uradniki od 9. do 11. ure. Vložišče je odprto ob delavskih izjemah sobote od 8. do 12. ure in od 15.30 do 16.30; ob sobotah od 8.—13. ure; ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. ure.

Svojo lastno godbo

so si ustanovili mariborski mesarji. Vođa jo mesar g. Polegeg in je godba prvič nastopila v torek na občnem zboru mesarske zadruge. Mesarji so na svojo godbo zelo ponosni.

Današnji trg

Kmetje in kmetice z okolice so pripeljali danes na trg vsakojake jesenske dobrote. Prevladovala je zimska solata po 0.50—1.50 Din glavica. Pa tudi drugega povrtja je bilo v izobilju. Posebno zelja, kolerabe, cvetače, špinace, zimskega motovilca in ohrovtja. — Na novem Glavnem trgu pa so se prvič pojavile božične smreke po 7.50 do 30 Din. — Božična perutnina, posebno purani in pitane kokoši je doživela veliko povpraševanje. Cene so bile sledeče: Purani in purice Din 70—120, pitane kokoši Din 40—50, kapuni Din 30—65, piščanci za pečenje po Din 25—35 komad. — Na Vodnikovem trgu je bilo davi 8 vozov čebule, zelja in krompirja. Cene se od sobotnih niso mnogo razlikovale. — Na Trg svobode je dospelo vsega 16 vozov slame, sena in otave. Dočim so nekateri zahtevali za slamo 90, so drugi za seno zahtevali 75—80 Din meterski stot. Prodajala pa se je slama fiksno po Din 50—60, a seno po Din 75—110 meterski stot. Do sklepa našega poročila je bilo prodanih 8 vozov.

Pri poapnenju arterij

v možganah in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine Franz Josefove vode iztrebljenice črevesa brez hudoga pritiska. Cenjeni učenci na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polustransko ohromelih s »Franz Josefovo« vodo najboljšo uspehe pri iztrebljanju črevesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

Slovensko lovsko društvo v Mariboru poziva svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeleži odhodnice komandanta 45. pp. in našega člana polkovnika g. Čedomira Stanojlovića, ki bo danes 11. t. m. ob 21. uri v mali dvorani Narodnega doma. — Predsednik.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sreda, 11. decembra. Zaprto.
Četrtek, 12. decembra ob 20. uri »Krog s kredo« ab. A.

Petek, 15. decembra ob 17. uri »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Dijaška predstava. Dijaške cene.

Sobota, 14. decembra ob 20. uri »Velika abeceda«. Kuponi.

Nedelja, 15. decembra ob 15. uri »Župan Stilmodski«. Kmečka predstava. Globoko znizane cene. — Ob 20. »Wormski orožar«. Znizane cene. Kuponi.

Dijaška predstava v marib. gledališču. Prihodnja dijaška predstava v marib. gledališču bo v petek, 13. tm. ob 17. uri. Vprizori se ena najboljših Cankarjevih del »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, ki je dosegla največji uspeh v letošnji sezoni. Cene 7—2 Din.

Kmečka predstava na mariborskem odru. V proslavo desetletnice mariborskega gledališča bo v nedeljo, 15. t. m. ob 3. pop. za okoličane-kmetovalce kmečka predstava. Vprizori se pretresljiva drama iz dni vojnih grozot, Maeterlinckov »Stilmodski župan« pri izredno nizkih cenah.

Obrtno gibanje v Mariboru

Pretekli mesec so bile izdane sledeče nove obrtne pravice: Piščanec Alojz, trgovina z lesom, Državna cesta; Hlebec Angela, trgovina z mešanim blagom, Koroška cesta 47; Haas Anton, trg. z mešanim blagom, Cankarjeva ul. 35; Zlahtič Avgust, izdelavna kosmetičnih predme-

lov, Koroška c. 8; tvrdka Franc Perkič & Pollak, izdelovanje perila, Dravska ul. 10; Gajšek Marija, strojno vezenje, Rotovski trg 8; Kramberger Ivan, branjarija, Koroška c. 90; tvrdka »Radio«, trgovina z radio-aparati, Gosposka ul. 38 (podružnica); Wolf Elizabeta, trgovina z delikatesami, Aleksandrova c. 26; Rosman Antonija, pečenje kostanjev, Slomškov trg 3 (stojnica Kr. Petra trg); Lah Ivan, mesar, Koroška c. 53; Leskovar Franciška, šivilja, Koroška c. 43; Hrvatini Milan, prevažanje tovorov, Vrbanova ul. 10; Tinnauer Jurij, trgovina z lesom, Gregorčičeva ul. 7; Lepoša Franc, trgovina s šivalnimi in poljedelskimi stroji, Glavni trg 1; Fornezzi Antonija, trgovina z mešanim blagom, Betnavska c. 31; Lokar Vinko, mizar, Samostanska ul. 17; Smrekar Leonard, mesar in prekajevalec, Tattenbachova ul. 2; Omerzu Julij, trgovina z mešanim blagom, Meljska c. 2; Bole Stanko, špedicija, Meljska c. 29; Grom Edo, izdelovanje likerja iz sadnih sokov, Maistrova ul. 3; Črepinko Oton, sejarstvo s svečami in posodo, Pobrežka c. 46; Žunkovič Josip, krznar, Koroška c. 47; Terzer Alojz, krojač, Aleksandrova c. 48; Peteln Erik, optik, Gosposka ul. 5 in Kočvar Ferdo, trgovina z lesom in premo-gom, Betnavska c. 5.

Izbrisane pa so bile sledeče obrtne pravice: Benzzi Ivan, mesar, Tattenbachova ul. 2; Csemba Filomena, izdelovanje ženskih oblek, Meljska c. 42; Košar Jurij, pek, Kettejeva ul. 22; Pišlerič Franc, trgovina z delikatesami, Frankopanova c. 29; Kočvar Ivo, trgovska agentura in komisija, Cankarjeva ul. 30 in Šegura Leopoldina, strojno pletenje, Koroška c. 34.

Za jesen in zimo KARO čevlji. VI.

Sokolstvo v Ameriki

VSI SLOVANSKI NARODI V AMERIKI RAZEN BOLGAROV IN LUŽIŠKIH SRBOV IMAJO SOKOLSKO ORGANIZACIJE. — JUGOSLOV. SOKOLSKA ORGANIZACIJA NI ENOTNA. — »KATOLIŠKO« SOKOLSTVO.

Izjemši Lužiške Srbe in Bolgare imajo vsi slovanski narodi v Ameriki svoje sokolske organizacije. Letos se je po zletu češke »Ameriške sokolske zveze« v Chicagu na pobudo Jugoslovenske sokolske župe vršilo posvetovanje vseh sokolskih organizacij o ustanovitvi Zveze slovanskega sokolstva v Ameriki.

Češko Sokolstvo je organizirano v »Americké Obci Sokolské«, ki je bila ustanovljena l. 1916 po spojitvi »Národní Jednoty Sokolské« in župe Fügner-Tyrš. »Národní Jednota Sokolská« je bila ustanovljena že l. 1878 v Chicagu po združitvi 10 sokolskih edinic Severne Amerike. Takoj začetkom l. 1879 je izšla l. št. »Sokola Amerického«, ki je po ustanovitvi »Americké Obce Sokolské« postal službeno glasilo nove osrednje organizacije in je baš letos stopil v drugo polstolletje.

Jednota se je posluževala modrega kroja (rdečega kot simbola revolucije v Ameriki niso radi videli!), in je bila nazivana »modro Sokolstvo«, v nasprotju z rdečim, t. j. župo Fügner-Tyrš, ustanovljeno leta 1897 v Chicagu.

Na prvem kongresu l. 1918 v Clevelandu je bila sprejeta v zvezo Americké Obce Sokolské tudi Jednota delavskih ameriških Sokolov, ki je pa radi razrednih in idejnih razlik izstopila in ostala samostojna organizacija. Americká Obec Sokolská obsega danes v 7 župah 116 sokolskih edinic. Zadnje četrtletno poročilo navaja 7094 moških in 4720 ženskih članov, skupno 11.814 članstva. Župe so: vzhodna, severnovzhodna, srednja, zapadna, severna, južna in pacifična. Na čelu A. O. S. je starosta Jožef Čermak, ki že nad pol stoletja dela na razvoju ameriškega Sokolstva. Napisal je tudi več strokovnih spisov o telesnih vajah. Sodelavci so mu Jarka Košar, načelnik Jarka Jelinek, znan posebno po svojem organizatorskem delu po prevratu na Slovaškem, urednik »Sokola Amerického« Ferd. L. Musil, ki je uredil letos tudi prvi letnik ameriškega sokolskega Zbornika, itd.

Jednoto delavskih ameriških Sokolov je primerjati z našimi delavskimi telovadnimi enotami. Ustanovljena je bila aprila 1899 v New Yorku in šteje danes 14 edinic z 919 člani.

Centrala slovaškega Sokolstva v Ameriki je »Telovadna slovaška enota Sokol«, ustanovljena l. 1896 v New Yorku. Organizacija šteje danes 9904 člane, 2525 članic, 7657 naraščaja in 573 podpornih članov, skupno 20.826. L. 1905 je izdala prvo številko »Slovaškega Sokola«. Od leta 1922 do 1925 je bilo slovaško in češko Sokolstvo združeno v »Telovadni Zvezi ameriškega Sokolstva«. Najlepši uspeh te združitve je bil krasni zlet l. 1925 v Chicagu.

Jugoslovenska sokolska župa je bila ustanovljena l. 1921 s sedežem v Chicagu. Nastala je z reorganizacijo bivše hrvatske župe Tomislav. L. 1928 je bilo v njej združenih 9 edinic z 5000 člani in krog 1000 naraščaja. Ta župa pa ne obsega vsega jugoslovenskega Sokolstva. Je poleg nje še Slovenski Sokol, ki ima v Zedinjenih državah 4 edince, Srbski Sokol (samo 1 edinica v Akron, Ohio) ter Jugoslovenska sokolska župa na Pacifiku (4 edince). Medsebojno razmerje med vsemi temi organizacijami je prijateljsko.

Amerikansko-Russkij Sokol Sojedinenija je osrednja organizacija **ruskega Sokolstva**. Ustanovljena je bila l. 1919 z 12 edinicami (262 članov); l. 1926 pa je imela že 337 edinic z 19.000 člani v 9 župah. Starosta je J. Wasel, službeno glasilo »Sokol Sojedinenija«.

»Zarząd Związku Sokolstwa Polskiego v Ameryce polnocnej«, osrednja organizacija **poljskega Sokolstva** v Ameriki, je bila ustanovljena l. 1894 in ima danes 14 žup z nad 26.000 člani. Službeno glasilo je »Sokol Polski«.

Sokolskega imena se poslužujejo v Ameriki tudi organizacije, ki so se pri nas imenovala doslej Orli. Čehi imajo »Katolícký Sokol« s časopisom »Katolícký Sokol« v Chicagu, Slovaki »Rimsko-in grško-katolíško telovadno enoto Sokol«, ki ima danes 50.000 članov in izdaja svoje glasilo »Katolícký Sokol« v Pasaić.

Delo naprednega ameriškega Sokolstva je letos doseglo višek v chikaškem zletu, ki ga je priredila Americká Obec Sokolská. Slovaško Sokolstvo je imelo zlete v Homesteadu in Yonkersu. Češko in slovensko klerikalno Sokolstvo pa se je udeležilo letošnjih orlovskih slavnosti v Pragi.

bodo nekoč s pomočjo elektrike celo mrlički obujali. V to resni misleci vsaj zaenkrat sicer še ne verujejo, toda gotovo je, da hrani elektrika v sebi še neštete skrivnosti in skoraj neomejene možnosti in smo mi pravzaprav tako šele na začetku njene popolne izrabe v prid človeštvu.

Prebrisan prodajalec ur

V nekem bukreškem listu je bila objavljena sledeča vest: »Našel sem zlato uro. Lastnik naj se zgasi pri meni... v popoldanskih urah in dobi uro takoj nazaj.«

»Lastniki« so bili povabljeni posamično najditelju. Sprejel jih je neki gospod v temni pisarniški sobi ter pokazal vsakemu oddaleč uro: »Ali je to dotična ura?...«

»Seveda! Poznam jo po številnici...«

»Prosim Vas torej, izročite mi pobotnico, da ste od mene prejeli uro in da nimate nič več od mene zahtevati!«

»Z veseljem!« je vsakdo odgovoril.

»Lastniki« so res sestavili od gospoda narekovano pobotnico, jo podpisali ter izročili potem najditelju, ki pa je nato skromno pripomnil: »Imam pa še eno prošnjo do Vas. Poglejte, ura je res dragocena, najbrže še kak spomin in lahko ste veseli, da ste jo dobili zopet nazaj in vrh tega še brez dolgotrajne procedure pri policiji... Jaz bi moral uro sicer izročiti policiji, toda Vaš obraz mi je zadostoval... Za svoj trud in ustrežljivost pa prosim 300 lejev...«

»Takoj, takoj,« je odvrnil vsak »lastnik«, izplačal zahtevano vsoto, nakar je dobil svoj zaželeni zaklad nazaj... Potem pa se je izkazalo, da je bila čisto navadna double-ura. In kljub temu ni bilo mogoče nič napraviti.

Ura je bila namreč 300 lejev tudi vredna. Premeteni gospod je pač postavil prodajanje ur na precej nenavadno in široko podlago.... Prodaj je na ta način tekom enega samega dne nič manj kot 400 ur, napravil dobro kupčijo in se odpeljal potem v drugo mesto, da tudi tamkaj pozna svojo srečo.

Prekrstitev starodavnih turških mest

Modernizacijski val v Turčiji se je lotil sedaj že tudi imen raznih mest, katera si bo treba vsekakor dobro zapomniti, kajti turška poštna uprava je že uradno razglasila, da pisem z napisi dosedanjih krajevnih imen ne bo več odpravljala. To velja predvsem za Carigrad (Konstantinopol), ki se imenuje sedaj Stambul. To je namreč nekdanje pristno turško ime tega mesta, ki pride torej s tem zopet do veljave.

V preteklem desetletju, ki je bilo polno politično-zemljepisnih prevratov, so dobila nešteta mesta nove nazive, toda tokokrat kakor Carigrad, gotovo nobeno drugo mesto tekom zgodovine ni dobilo novih imen. Po turškem sporočilu se je Carigrad prvotno zval Lygos — »svetlo mesto«. L. 658 pred Kristovim rojstvom je nastal potem Bizanc, ki ga je kasneje porušil Sept. Severus. Po zopetni zgraditvi je dobilo mesto ime Hettalofo — mesto sedmih gričev, za časa rimskega cesarja Konstatina pa je nastal Konstantinopol (Carigrad). Ko so l. 1453 Turki osvojili mesto, so ga prekrstili v Stambul, kar pomeni — mesto. Toda v Evropi je bilo tudi še vnaprej najbolj poznano ime Konstantinopol, dočim so Rusi, ki so vedno hrepeneli po tem mestu, nazivali kraj Carigrad. To ime je obenem v rabi tudi pri vseh Jugoslovanih.

In sedaj je Carigrad z odlokom turške vlade postal Stambul. Ta prekrstitev pa ljudem še ne bo delala tolikih težkoč, kakor imena raznih drugih turških mest. Že nad 3.000 let stoji Smirna, znana tudi iz križarskih vojn in sedaj trgovci ne bodo dobivali več preprog in fige iz Smirne, temveč iz Ismira. Drinopolje (Adrianopol), katero je ustanovil rimski cesar Adrian, je dobilo ime Edirne.

Tudi mnoga druga turška mesta so dobila v zvezi z uvedbo latinice v Turčiji nova imena. Nova turška prestolnica se nič več ne imenuje Angora, temveč Ankara, starodavna rimska naselbina Caesarea pa se je izpremenila v Kaisere.

Dvojčki.

Mlada gospa je pisala svoji materi: »Pošiljam ti sliko mojih dvojčkov. Fotografirati smo dali samo enega. Drugi je prav tak kakor ta.«

Sport

Koliko je nogometnih klubov na svetu?

V mednarodni nogometni zvezi je združenih skupno 46 držav. Najbolj je razširjen nogomet v Angliji. London sam ima preko 1000 klubov, v provinciah in kolonijah pa nad milijon nogometnih klubov. Na drugem mestu je Nemčija s 6.300 nogometnimi klubi in 250.000 igralci. Francija ima 3203 klubov; Italija 2054, Belgija 1200, Nizozemska 1030; Češkoslovaška 939; Poljska 595; Madžarska 430; Jugoslavija 385; Danska 334; Romunija 298; Turčija 389; Avstrija 245; Japonska 300; Peru 142; Urugvaj 336; Bolivija in Finska 61 nogometnih klubov.

Ženska olimpijada v Pragi 1930.

Tretja ženska olimpijada se bo vršila na igrališču SK Slavije v Pragi.

Concordia v Nemčiji.

Popularna SK Concordia v Zagrebu bo odigrala nogometne tekme: dne 22. t. m. proti SK Minervi v Berlinu in l. I. 1930 proti Tennis Borussia v Berlinu. Za nastop naših nogometašev vlada silen interes.

Sportaši iz cele Jugoslavije pri Nj. Vel. kralju.

Januarja 1930 bo deputacija naših sportašev sprejeta v avdienci pri Nj. Vel. kralju. J. N. S. bo pri tej priliki predal Nj. Vel. kralju umetno izdelano plaketo.

Perška

popularni nogometaš, je izstopil iz SK Gradjanskega in se prijavil Concordiji.

Ljudska samopomoč v Mariboru

sprejme za slučaj smrti in doživlja vse zdrave osebe od 1. do 90. leta in plača do največ Din 50.000 — na podporah. Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo

Kalif in njegov strežaj

Kalifa je njegov strežaj po neprevidnosti pri mizi polil z vročo juho.

Skrajno razjarjen je kalif obsodil dečka radi nepazljivosti na smrt. Dečko je prosil za milost. Ker pa vse prošnje niso nič zalegle, je zlił nato na kalifa polno skledo juhe.

»Kaj si storil?« je zavpil kalif, besen do skrajnosti.

In dečko je prostodušno odgovoril: »Storil sem to v trdnem prepričanju, da bi moglo Vaše Veličanstvo zgubiti svoj dober sloves. Kaj pa bi si mislil narod, ako bi zvedel, da ste svojega slugo radi tako malenkostne neprevidnosti izročili rablji!«

Dečkov odgovor je kalifu silno ugajal. Ukrotil je svojo jezo, se posmehljaj, potrepil dečka po rami in ga pomilostil. Od tedaj ga dečko ni nikdar več polil in njegov visoki gospodar je bil izredno z njim zadovoljen.

Na Japonskem smelo plesati le polnoletni ljudje

Župan mesta Tokia je izdal energične odredbe, s katerimi upa, da bo zaježil prodiranje modernih plesov na Japonsko, ki po njegovem mnenju škodujejo japonskemu plemenu. V bodoče je namreč vsem mladim ljudem obeh spolov, ki niso še dosegli starosti 21 let, strogo prepovedano brez pismenega dovoljenja staršev ali varuhov hoditi na ples. Vrh tega se morajo vse plesne zabave končati ob 10.30 zvečer, v vsakem lokal, kjer se vrši ples, pa mora prireditelj sestaviti natančen seznam vseh udeležencev, da ga lahko policija vsak čas kontrolira. V seznam se mora vsak udeleženec plesa osebno vpisati.

Izginuli otok

Kakor se poroča iz Kapstadta, že več mesecev z otoka Saint Paulu, ki leži v Indijskem morju in pripada Franciji, ni mogoče dobiti nobenih vesti. Domneva se, da se je otok najbrže pogreznil v morje. Parnik »Euripides« je krožil več dni okrog vodovja, iz katerega se je poprej dvigal otok, vendar otoka ni več našel.

Elektrifikacija življenja

SKRIVNOST BISTVA. — ELEKTRIKA V SEDANJEM IN V BODOČEM ŽIVLJENJU ČLOVEŠTVA.

Danes je brezdvomno jasno vsakomur, da daje smer modernemu razvoju v zadnjih desetletjih v glavnem le elektrika. Ta tajna in skrivnostna sila, ki jo poznamo vsi, a ji pravega bistva še vedno ne vemo. Kaj je elektrika? S tem vprašanjem so si belili glave največji učenjaki sveta, a rešili ga niso. Novejša in najnovejša raziskovanja pa prihajajo vedno bolj do zaključka, ki danes znanstveno še ni bil precizno in jasno izrečen, ki se pa sam po sebi usiljuje: da je elektrika sploh pogonska sila vsega življenja na zemlji in najbrže tudi izven nje, v vsemirju. Brez elektrike bi življenja, verjetno, torej sploh ne bilo.

Vendar je pa bil potreben kulturni razvoj dolgih tisočletij, da je človeštvo skrivnostno moč elektrike sploh spoznalo in jo izkoristilo sebi v prid. Vse te pozitivne pridobitve na torišču elektrike pa datirajo šele iz zadnjih desetletij. Po zaslugi velikega ameriškega iznajditelja je dala elektrika človeštvu novodobno razsvetljavo — električno žarnico in obločnico. Tako nam tedaj elektrika razsvetljuje noči, a služi nam tudi za kurjavo, saj so električne peči in električne priprave za ogrevanje in kuhanje dan za dnem bolj popularne. Največjega pomena je pa danes elektrika brez dvoma kot pogonska moč. Po vsem svetu goni električni tok tisoče in stoisooče obratov, obrtnih, industrijskih in drugih. Pred njim se bolj in bolj umikajo lokomobile in druge pogonske priprave in naprave in bodo sčasoma morebiti čisto izginile.

Toda elektrika ni nadomestila samo prejšnjih mehaničnih sil, ustanovila je tudi docela nove pridobitve. Tako nam je dala najprej žični brzojav in telefon, za tem pa brezžično telegrafijo in telefonijo ter ž njo v zvezi enega največjih modernih tehničnih čudežev — radio. Prav tako pa je elektrika usodno posegla tudi v kemijo in fiziko in omogočila nešteto novih spoznanj in metod. Prav tako se je na posled uveljavila tudi že v zdravilstvu, kjer so električne masaže, obsevanja itd. neprecenljive važnosti. Da, celo kriminalistika jo je izrabila v svoj namen, ko je v Združenih državah Severne Amerike uvedla »električno smrt«. Prav te dni smo pa bili tudi v Mariboru priče dogodka, ki je sijajno dokazal, da pred elektriko tudi umetnost ni več varna. To je bil koncert električne glasbe na aparatih ruskega prof. Teremina. Tudi ta »eterična glasba« je v bistvu le »električna glasba«.

Življenje novodobnega sveta se tako vedno bolj elektrificira in elektrificiralo se bo v doglednem času še bolj. Cela vrsta resnih in največjih znanstvenikov se bavi neprestano z vprašanjem elektrifikacije ladij, avtomobilov in aeroplanov in brez dvoma je, da bomo že v dogledni bodočnosti imeli vsa ta prometna sredstva uravnana na električni pogon. Po prvih poizkusih, ki so se zelo dobro posrečili, se pa da elektrika uporabiti tudi pri poljedelstvu, posebno vrtnarstvu in naposled tudi pri reji perutnine. Nekateri proroki pa gredo celo tudi še dalje, skraj v območje fantazije in pravijo, da se

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 287

Praznosta lastnega življenja se mu je zdela podobna brezdnosti, ki ga z ničimer ni mogoče zasuti.

Včasih si je prigovarjal, da pride sčasoma do sprave med njim in Leonoro.

To misel, ki se je vzbudila v njem, je utrjeval od dne do dne; služila mu je kot nekakšna opravičila za njegov beg.

Dandolo je sklenil, da zapusti Benetke in se ne vrne nikdar več.

V tem zmislu je ukrenil vse predpriprave.

Kakor vemo, je spravil veliko vsoto v zlatu v Milan; in gondola s tremi zanesljivo udanimi mornarji je neprestano čakala pred palačo Altieri.

Tri dni po prizoru, ki smo ga opisali v prejšnjem poglavju, je Dandolo vstopil v hčerino sobo.

Videla sta se le še redkokdaj.

Pretveza, da jo mora čuvati in braniti, ni imela več prave veljave, in kadarkoli se je skliceval vanjo, mu je Leonora odgovorila:

»Pomirite se, oče; saj nisem več bolna. Verjemite mi, da bi se ubranila sama, če bi imel generalni kapitan proti meni slab namen; toda nima ga... On mi ne more več storiti zlega.«

Kadar pa je Dandolo prišel k svoji hčeri, ga je vselej sprejela, premagovala se in se vedla proti njemu tako, kakor da je pozabila preteklost. Toda pod to krinko je oče dobro videl hladnost in morda celo mržnjo svojega otroka.

Tisti dan je prišel k Leonori z namenom, pokusiti zadnje, da jo spravi s seboj.

In vrhutega je imel morda povedati hčeri še kaj drugega, kajti pred vrati je zamrmral:

»Treba je, da izve to podrobnost... Kdo ve, nemara jo to zopet privede k meni!«

Leonora je predla na kolovratu.

To je bilo tiste čase delo preprostih žensk in kmetic. Patricijke so izbirale svojim prstom odličnejša opravila in so vezle ali delale čipke za svoje šerpe in pajčolane.

Toda Leonora je ljubila to delo.

Rahli in monotoni šum kolovrata jo je pomirjal in njena misel je mogla pri tem slediti njenim sanjam, ki so se gradile polagoma in se mahoma razsipale, podobne zračnim pokrajinam, ki se tvore v oblakih.

Dandolo je sedel h hčeri.

Leonora je pokimala očetu v pozdrav, a njeni gibčni prsti se niso ganili od niti.

»Dete moje,« je izpregovoril Dandolo, »ali si kaj premišljala v predlogu, ki sem ti ga stavil pred par dnevi? ...«

»O kakšnem predlogu, oče?«

»Da bi skupaj zapustila Benetke in se umaknila v kako mesto ali vas, ki bi ti bila povšeči ...«

»Saj sem vam odgovorila, oče.«

»Da, res je, povedala si mi neusmiljeno svojo voljo ...«

»Zakaj neusmiljeno?«

»Zato, ker mi ta tvoja volja, da ostaneš tu, tudi če jaz odidem, jasno priča, da nimam več svoje hčere ...«

Leonora je molčala.

Z razburjenjem, ki ga je zaman skušal prikriti, je Dandolo nadaljeval:

»In vendar, hčerka, sem morda nedolžnejši, nego se zdi... Moj greh... Ah, daj, da ti povem, Leonora; res se mi zdi, da je potrebno... V moj greh me je napeljavala moja ljubezen do tebe.«

»Vem, oče,« je dejala Leonora velikodušno, »vem to; vaš greh je bil zmota vaše očetovske ljubezni. Če ne bi vedela tega, ne bi sedela tu pri vas ...«

»Še nekaj drugega ti hočem povedati, Leonora.«

Pogledala je očeta z globokim pogledom, ki ga Dandolo ni mogel prenesti, kajti povesil je oči.

»Poslušaj,« je povzel, »moja želja je, da izveš ta dogodek: potrebno je; boš vsaj vedela, da če je bilo komu mogoče oteti Rolanda Kandiana, je bilo mogoče meni... Treba je torej, dete moje, da se v mislih prestaviš nazaj v tisto strašno noč ...«

»Oče,« je dejala Leonora in planila pokoncu, »Kako si upate izgovoriti to ime! Kako si upate buditi v meni te spomine!«

Njeno lice je postalo blede kakor vosek.

»Izustil sem ime, ki ga izgovarja tvoje srce še zdaj, v slehernem trenutku tvojega življenja; omenil sem spomine, ki tarejo mene morda še bolj nego tebe... In vendar, treba je, da me poslušáš... Nočem umreti, nočem izginiti iz tega sveta z neznošno zavestjo, da me moja hči preklinja ...«

»Ne preklinjam vas, oče,« je dejala Leonora krotko in obrnila glavo v stran.

»Naj bo. Odpuščaj mi. Toda kljub temu si prepričana, da sem bil jaz od začetka do konca te tragedije izdajalec svojih dolžnosti. V tem pa se motiš, in najsi ti bo še tako težko, treba je, da ti pokažem natančno resnico. Moj notranji mir zahteva to... danes bolj nego kadarkoli.«

Leonora se je oborožila s pogumom.

Vrnila se je na svoj sedež h kolovratu, pognala ga, sklonila glavo in dejala:

»Če je potrebno za vaš notranji mir, potem govorite oče ...«

»Preden se dotaknem bistvenega dejstva, vedi, da če Roland Kandiano ni bil aretiran že najmanj desetkrat, odkar je pobegnil, je to preprečil veliki inkvizitor beneški... Ali si vedela to?«

»Ne, oče,« je odgovorila Leonora z duševnim glasom.

»Vedi še nekaj... Par dni po njegovem begu

iz ječe mi je prišel neki berič povedati, da pozna skrivališče Rolanda Kandiana. Ta mož je govoril resnico... Peljal sem ga na sredjo Lida, in ko sva bila sama, daleč od vsake priče, sama v najini gondoli, sem zahteval od njega, naj pozabi, kar ve, in naj ne ovadi begunca... Berič ni hotel... Ali veš, kaj sem storil?... Zabodel sem ga in vrzel njegovo truplo v morje; tako je bil Roland Kandiano otet.«

Leonora se je zdrznila. Toda ostala je sklonjena nad svojim kolovratom.

»Razumem,« je dejal Dandolo bridkostno, »Vse to je bila prepozna pokora... Toda poslušaj dalje... to, kar ti povem zdaj, se je zgodilo mnogo prej... že na predvečer tiste strašne noči... Poslušaj...!«

Leonora je trepetaje sklanjala obraz, da prikrije svoje bridke muke, ki so jo trpinčile ob strašni verigi spominov, dvigajočih se iz očetovskih besed.

Toda oče je bil dejal:

»Moj notranji mir zahteva, da govorim.«

In hči, velikodušna do zadnjega, se je vdala v to poslednjo muko.

Dandolo je zbral svoje misli.

Začel je počasi stopati iz kota v kot; vladało je težko molčanje, ki ga je motilo samo rahlo brnenje kolovrata.

Naenkrat pa, ko se je ravno vračal iz ozadja sobe, mu je padel pogled na Rolandovo sliko.

Leonora jo je bila obesila v tej sobi na steno. Ona sama jo je gledala le redkokdaj; skoraj bala se je ozreti nanjo. Kljub temu pa se ji je zdelo, ko jo je imela v svoji bližini, kakor da je Roland sam pri njej in čuva njeno žalostno dušo.

»Ali veš,« je vprašal Dandolo, »na kakšnem kraju je bila kupljena ta slika?«

»Da, oče,« je dejala Leonora, »v palači kurtizane Imperije.«

Dandolo se je prestrašil hčerine navidezne mirnosti.

»In ti se nisi vprašala, kako in zakaj je prišla slika na tisti kraj?«

»Čemu bi se?«

»Potem ti lahko jaz povem. Sliko je napravil Tician po naročilu te ženske iz spomina. In ravno ta slika, Leonora, me opominja na to, kar sem ti hotel povedati. Videl sem jo že enkrat v Imperijini palači.«

»Vi, oče!«

»Bilo je na predvečer tvoje zaroke, Leonora. Roland je prišel po svoji navadi v najino staro hišo na Olivolskem otoku. Bila sta na vrtu ti in on ...«

»Oče,« je dejala Leonora z duševnim glasom, »za božjo voljo, imejte usmiljenje.«

(Nadaljevanje sledi).

Mali oglasi, ki služijo posredovanju in socialne namene oblikovanja: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje ali reklamiranje značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Framsko vino lastnega pridelka v zapečatenih steklenicah liter po Din 13, dobite pri Frangeš, Gosposka ul.

Vulkanizacija avtogumij, galoš in snežnih čevljev sprejema Franc Terbut, Glavni trg 4. 3213

Krasne pletene obleke v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Služkinja zmožna kuhanja ter za vsa hišna dela se sprejme. Pli-narniška ulica 9. 3218

Sobo- in črkoškanje izvršuje po ceni, hitro in okusno Frano Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

Praktično za božično darilo. Vezene blazine za otomane, namizni prtiki, štiri oglati in podolgasti in razne druge stvari prodaja Perk, Trg Svobode 1 I, vrata 17. 3220

Volčji pes dober varuh na prodaj. Vprašati, Meljski dvor 18. 3217

Pozor! Patent posteljni fotel, soliden, praktičen, za vsako sobo uporaben, od 1000 Din naprej pri izumitelju in izdelovatelju B. Jagodič, Rotovski trg 3. 3090

Mehanična delavnica

za popravila vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, zajemčeno so lične in brezkonkurenčne cene znane tvrdke Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14. Zadostuje dopisnica, da pridem po stroj in gramofon na dom. 3010

Nepremočljive gozderje dobite poceni v »Brzopodplati«, Tattenbachova ulica 14. 3091

Sobo z vso oskrbo oddam po nizki ceni. — Aleksandrova c. 51 I, dvorišče. 3214

Lesna trgovina Josip Govedič Maribor, Prešernova ul. 19 priporoča svojo bogato zalogo bukovih in mehkih drv, kakor tudi premog iz Trbovelj ter iz Zabukovcev. Nizke cene! Točna posrežba!

Nudi Vam v lastni prodajalni

(v novih Scherbaumovih paviljonih na Aleksandrovi cesti)

Violine od Din 95.— dalje Gramofone od Din 345.— dalje
Mandoline 136.— : Ročne harmonike 85.— :
Gitare 207.— : Kromatične harmonike 1590.— :

in vse ostale glasbene instrumente po izredno nizkih cenah

MEINEL & HEROLD

VII TOVARNA GLASBIL, GRAMOFONOV IN HARMONIK

Interesenti izven Maribora zahtevajte katalog pod naslovom: Maribor št. 163

izvršuje vsa popravila

Velika zaloga plošč

Poiskujte naše nove pekarske specialitete

kakor: Stole a la cokosette, sijajne v okusu in trajne

Samostanske rogličke iz francoskega testa

Pravi tirolski sadni kruh (ni za zamenjati z drugimi izdelki) v vsaki velikosti, trajen

Gastelski prepečenec v vseh oblikah, izvrstno čajno pecivo, veselje vsake gospodinje

Pravi opatijski prepečenec, izvrstnega okusa

in naši vsestransko znani in priljubljeni orahovi roglički, požunjski upognjenci in vinske palčice, venčasti kolači itd.

Pekarna Schmid, Maribor, Jurčičeva ulica 6

Preprodajalci popust!

Pošilja se na vse strani!